

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 26 Mei 1895. N°. 909.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Blijden van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnements- en Advertentie- en aan den Uitgever J. A. WORMSER, Bureau N. Z. Voorburgwal 41, te Amsterdam. Intendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f. 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonnements worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam. Advertenties: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elke regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verlagen van Vereenigingen 10 Ct. p. regel.

Van de Engelen.

XXXI.

Kinderkenat het is de laatste ure, en gelijk zij gehoord heeft, dat de Antichrist komt, zoo zijn ook nu vele Antichristen geworden, waaruit wij kennen, dat het de laatste ure is. 1 Joh. 2:18.

Ook nu nog zouden we van volwassen personen uit de Heidenen, die zich voor het ontvangen van den heiligen Doop aandienden, afwering van den Satan willen vergen; een exorcismus, niet in maniere als deze thans door de Roomschen in praktijk wordt gebracht, maar op de wijze, waarop de Christelijke kerk dien in den aanvang gekend heeft. Afwering van de afgoden om alsnu den Christus te belijden is niet genoeg. Wie toch als gewezen afgodiendenaar tot de Christelijke religie overkomt, leert het *Onze Vader*, en in dit *Onze Vader* de bede: *Verlos ons van den Boze*. Hem moet dus aangezegd, wie deze Boze is, en eerst nadat hij in dezen Boze den wederpartijder Gods heeft leeren kennen, moet hem duidelijk gemaakt, hoe de afgodij en geheel het Heidensche wezen waarin hij geboren en opgevoed was, door den geest van dezen Duivel geïnspireerd was. Hij moet diensvolgens niet alleen de afgoden verworpen, en een Jerub-Baal worden, maar ook erkennen dat hij onder den invloed van den Boze geleefd heeft, en alzo nu zijner den geest, die achter al dezen afgodiendienst school, t. w. den Duivel. Het heeft de Zending ongemeen verzuimd, dat men op dit gewichtig punt duaver zoo weinig gelet heeft. Men zocht personen voor eenwig te redden. Men handelde in gehoorzaamheid aan Christus. Men zocht de kerk van Christus uit te beelden. Maar de heilige bezieling om door de Zending het rijk van Satan afbreuk te doen, ontbrak. Hierdoor bleef de Zending een te oppervlakkig karakter dragen, en verveemde zich van den ernst van het *Onze Vader*, en in het algemeen van die diepere opvatting der Schrift, die het voor Christus altoos door het tegen den Satan rustte.

Hiermede hangt intusschen nog een tweede vraagstuk aan, dat voor de kerk van Christus van niet minder gewicht is. Vaak toch is de opmerking gemaakt, dat we waarlijk het Heidendom niet meer alleen in Indië en Japan hebben te zoeken, want dat we vooral sinds de tweede helft dezer eeuw, het naakte Heidendom, om het zoo uit te drukken, voor onze deur, in onze steden en dorpen hebben, in al die gezinnen en personen, die den dienst van Christus hebben vaarwel gezegd. En metterdaad hier ligt waarheid in. Gedurig ontvangen we den indruk, dat het eens verlagen Paganisme weer opleeft; en dat de groote afval (2 Thess. 2: 3) reeds werkende is. Hierop echter richt de Zending zich niet. Wel is er Evangelisatie, gelijk men het noemt, onder afgedienden en onwetenden, die men poogt te herwinnen; maar een Zending die onder de moderne Heidenen zou werken, is er niet. De Zending zoekt de Heidenen nog alleen in de verte, niet van nabij. In Azië en in Afrika, maar niet in ons eigen werelddeel.

Dit opmerkelijk verschijnsel nu heeft een gereede oorzaak. Immers het moderne Heidendom, gelijk men het noemt, mist nog zijn paganistisch middelpunt. In de Heidenen lauden van hoogere ontwikkeling (en alleen met de toestanden van zulke landen zijn de verschijnselen van ons moderne Heidendom vergelijkbaar), was en is steeds wel te onderscheiden tusschen vier groepen: 1°. de groep die in den dienst van den afgod haar kracht zoekt; 2°. een veel grootere groep, die den dienst van den afgod op grond van overlevering meemaakt, maar er niet zelve in leeft; 3°. een wijsgeerig-aesthetische groep, die van den eigenlijken dienst van den afgod los is; en 4°. een groep van zinlijke, weelderige lieden, die hun lust zoeken in ongerechtig genot. Vergelijk men hiermee nu de breede klasse in ons midden, die met den Christus, of laat ons liever zeggen, met alle geopenbaarde waarheid gebroken heeft, dan is het duidelijk, dat we de vierde, breede en laatste groep aanstonds terugvinden. Ook ten onzent toch vindt ge onder deze lieden een tamelijk talrijke groep, die het kwade goed noemt, het licht duisternis scheldt, spot en lastert, en voort leeft voor zingenot en uitspat in brooddronken weelde. En evenzo vindt ge daarnaast, maar geheel daaraan afgescheiden, een heel andere groep, bij voorkeur Modernen genoemd, die evenals vele heidensche wijsgeeren, ernstig in hun levensopvatting zijn, en zeker ideaal pogen vast te houden, maar wier bezieling ontleend is aan de wijsgeerige stelsels, de wetenschap

of de kunst. Daarentegen ontbreekt nog schier geheel de eerste groep, die den eigenlijken dienst van een afgod tot middelpunt van haar streven kleedt. Al is het toch volkomen waar, dat er ook onder ons velerlei afgodij heerscht, met name de afgodij van den Mammon, toch ontbreekt nog de eredienst van een met name genoemden afgod. Er staat geen Baal tegen Jehova over. Wel zijn er reeds sporen van zekere erediensten te ontdekken. Zoo b. v. in de vereering van gestorven geestes, voor wie men standbeelden opricht, en wier gedenkdagen men viert; of ook van nog levende dichters of ook rijmelaars, voor wie men nog bij hun leven borstbeelden in een openbaar museum plaatst. Hierbij komt evenzo het Spiritisme, dat zekeren dienst voor de geestenwereld organiseert. Te Parijs heeft het Positivisme een gelijksoortigen eredienst in het leven geroepen. Maar wat niet aanwezig is, wat geheel ontbreekt, is zekere algemeene eredienst van een afgod, waarin de loochenaars van den Christus zich vereenigen. Want wel zijn er te Parijs, te Londen en te New-York Buddhistische tempels verzezen, waarin door aangestelde priesters werkelijke offeranden worden bediend; maar dit alles geschiedt op zoo kleine schaal en vindt zoo weinig bijval, dat het op het breedte terrein van het moderne Heidendom nauwelijks meetelt. Als groot geheel genomen, is het moderne Heidendom onder ons nog een Paganisme zonder eredienst, en alzo verstoken van het middelpunt, waarin het oude Heidendom juist zijn kracht vond. Ontbreekt alzo de hoofdgroep, als gevolg hiervan is ook de tweede groep, waarop we doelden, d. i. de groep van de onadenkende massa, die bij wijze van traditie den dienst van den afgod volgt, onder ons nog niet in haar ware gestalte opgetreden. Ze is wel aanwezig in dien smalle zoom der bevolking, die op den klank af met het Modernisme meeloopt, maar dit heeft bijna overal nog plaats in vormen die aan de Christelijke kerk ontleend zijn; meestal zelfs nog binnen de muren der kerk, onder de predikatie, bij de catechisatie, op Zondagsscholen enz.

Men ziet hieruit, dat het niet aangaat, zonder nadere bepaling, ons moderne Heidendom met het eigenlijke Paganisme op één lijn te stellen. De afgod is er wel, maar de dienst, althans de eredienst van den afgod, die voor alle Paganisme het middelpunt vormt, ontbreekt. Zal dit nu allengs anders worden? En kan men zeggen dat bij consequente ontwikkeling, ook de eredienst van den afgod weer zal worden opgewekt, zoodat de tempel van Baal weer tegenover de kerk van Christus zal komen te staan? Om dunkt dat de Heilige Schrift ons alleszins oorzaak geeft, om zulk een terugkeer van den Baal, althans in zijnouden vorm, in twijfel te trekken. De Schrift namelijk maakt merklijk onderscheid tusschen de Heidenen, die den Christus nog niet kennen, en tusschen hen, die, na den Christus gekend te hebben, vallen, en terugvallen in de verloochening van den eenigen waren God. Voor denulken toch schetst zij ons Satans meest doordringende werking niet in den Baal, niet in den gewonen afgod, maar in den Antichrist; en hiermee komen we vanzelf op ons onderwerp, op de betekenis van den Satan, nu in zijn tegenstelling met den Messias, terug.

Wat is hieronder nu te verstaan, dat Satan die bij het Heidendom zijn kracht zoekt in den afgod en zijn eredienst, of, gelijk Paulus het noemt in de tafel der duivelen, nu op eenmaal optreedt als Antichrist? Gelijk men weet, is de Antichrist wel te onderscheiden van den Pseudo-Christus, die in Matth. 24: 24 en in Marc. 13: 22 genoemd wordt. Dat men gemeenlijk dit onderscheid zoo niet inzagt, kwam daar vandaan, dat onze overzetters wel het woord Pseudo-Christus vertaald hebben, maar het woord Antichrist niet. Pseudo-Christus hebben ze vertaald door valsche Christus, maar Antichrist hebben ze niet overgezet door Tegen-Christus. Hadden ze dit gedaan, het verschil zou aan elk Bijbellezers in het oog zijn gesprongen. Thans echter heeft men den Antichrist en den Pseudo-Christ niet zelden dooreengewar, en beide namen voor hetzelfde gehouden. Toch is het duidelijk, dat beide uitdrukkingen metterdaad iets heel anders aanduiden. Een Pseudo-Christ of valsche Christus is iemand, die zichzelven voor den Messias uitgeeft, en zegt dat Jezus niet de echte, maar slechts een gewaande Messias was. Naar Bengel heeft opgeteld, zijn er zóó achtereenvolgens niet minder dan 64 valsche Christussen opgestaan, alleen onder d. Joden. Onder krankzinnigen is het evenmin een zoo zeldzaam verschijnsel, dat iemand zich inbeeldt de ware

Messias te zijn. En ook buiten krankzinnigheid is het niet zelden voorgekomen, dat iemand zich voor Messias uitgaf, gelijk dit nog onlangs op Midden-Java is voorgekomen op het terrein der Gereformeerde Zending. Maar iets heel anders is de Antichrist. Hij is de Tegen-Christus, die principieel loochent, dat de wereld verlossing van noode heeft; betwist dat er een Christus of Messias komen moet; er alzo op uit is, om den Christus en al wat met zijn Naam samhangt, uit te bannen en uit te roeien; en alans de wereld en ons menscheijk geslacht oproept, om den afval tegenover te stellen, om in te staan van dien zoo lang betreden heilweg, dien de Christus ons aanwees, en dien men alans behoort te verfoeien en te vervloeken.

Het eigenlijke karakter van den Antichrist is alzo daarin gelegen, dat hij de zeldse positie wil innemen, die Christus innam, maar op vlak tegenovergestelde wijze. Hij ontrooft den Christus, om zelf op diens troon te gaan zitten, maar eenmaal op dien troon gezeten, is zijn regiment vlak het tegenovergestelde van het regiment van den Christus. In zooverre kon Luther hem dan ook terecht een aap van Christus noemen, als hij aan Christus zijn positie benijdt, en diens hooge positie voor zich poogt te rooven. Ontving Christus een naam boven alle namen, hij wil dat zijne naam der ere zij. Zou voor Christus alle knie zich buigen, hij wil dat alle knie zich zal buigen voor hem. Zou alle tong den Christus en zijn lof belijden, hij wil dat alle tong hem belijde, en zijn roem verkondige. Ontving de Christus alle macht op aarde, hij wil die macht aan zich toeleggen. Zal eens de Geest van den Christus alle geest der herboren menscheijk bezielen, hij wil dat die allesheersende bezielen, die menscheijk van hem uitge. Zal eens geheel de herboren menscheijk het merkteken van den Christus dragen, hij wil dat zijn merkteken triomfeeren zal. En zoo ook, zal eens wegvallen en in het verderf verinken al wie den Christus en zijn verschijning niet heeft liefgehad, hij wil, dat juist omgekeerd, al wie Jezus gevolgd is, uitgebannen en vernietigd worde, en dat heel de wereld en al haar schat zij voor wie hem, den Antichrist aanhangt. In zooverre ontleent de Antichrist dus zijn program, als we het zoo mogen uitdrukken, aan den Christus. En ook hierin boodst hij den Christus na, dat hij van hem poogt af te zien, hoe de Christus tot die hooge macht en verreiken invloed gekomen is, ten einde door gelijksoortige middelen tot gelijke resultaten te komen. Ook hij poogt zich in onze menscheijk natuur te belichamen. Ook hij doet wonderen en teekenen. Ook hij zendt profeten en getuigen uit. Ook hij stelt op zijn wijs sacramenten en teekenen in. Hij is in niets origineel, maar altoos kopiist. Doch hier eindigt dan ook de gelijkheid, want als het nu op de daad aankomt, stelt hij zich in alles vlak tegen den Christus over, vloekt de zonde niet, maar zoekt juist in de zonde zijn kracht; doet van alles wat de Christus deed vlak het tegenovergestelde; spiegelt aan de volkeren een rechtstreeks tegenovergesteld ideel voor; en belooft u van alles wat de Christus u toezigde, juist het omgekeerde. Ook hier dus wel afhankelijkheid van den Christus, in zooverre — 3 bepaald wordt door + 3; maar dan toch zoo, dat de Antichrist het slechts van den Christus afzet, om juist het omgekeerde doel te bereiken.

Dat nu deze Antichrist niemand anders dan Satan is, behoeft geen nadere aanwijzing. Zoolang de Christus nog niet verschenen was, en de strijd dus niet tegen den Christus maar tegen den God Israëls ging, plantte Satan tegenover God den afgod. Maar nauwelijks is de Christus verschenen, en hem alle macht in hemel en op aarde gegeven, of Satan gevoelt, dat hij den levenden God niet meer deren kan, dan na eerst den Christus overwonnen te hebben, en nu gaat hij zelf staan als de Antichrist tegenover den Christus. Vraagt men nu, of derhalve van die ure af, alle werking van Satan een Antichristelijke is geworden, zoo moet dit worden ontken. In de heidensche landen van Azië en Afrika werkt hij nog steeds door op de oude wijze, en stelt den afgod tegenover den levenden God. Bij alle menscheijk hart gaat hij nog steeds voort den verleider te spelen, omgaande als een brisende leeuw, zoekende wie hij zou mogen verslinden. Ook zelfs bij de kinderen Gods ligt naast en onder zijn Antichristelijke werking nog altoos die algemeene duivelsche werking, die hem tot den verzoeker voor ons hart maakt. Als Antichrist daarentegen treedt hij eerst dan en alleen daar op, waar hij zich aangordt om het Rijk van Christus te verstoren, diens keek ten val te brengen, diens verlossen

te verleiden tot afval, en den naam van Christus uit te roeien. — Dit vooreerst, edoch dit is nog slechts zijn negatieve werking tegenover Christus. Doch daar komt nu in de tweede plaats bij zijn positieve werking, om alsnu in de plaats van het Rijk van den Christus zijn rijk op te richten; en dit nu kan hem eerst gelukken, en daarvoor kunnen de maatregelen eerst met kracht genomen worden, als eerst de afval genoegzame uitbreiding heeft erlangd. Immers in den boezem der heidensche naties blijft hij nog altoos heerschen als "Overste der wereld", door den dienst van den afgod, d. i. door de statel der duivelen; en daarentegen als de Antichrist kan hij zijn rijk alleen vestigen in den boezem van die andere volken en naties, die eenmaal den heiligen Doop ontvingen, en dank zij het heil van Christus tot hoogere menscheijk ontwikkeling kwamen maar nu den Christus verloochenden, en van hem afvallende, rijp zijn voor die veel schrijdelijker openbaring van de ongerechtigheid, die alleen op dien hoogen trap van ontwikkeling denkbaar is.

Hierop nu deelt de heilige apostel Paulus, als hij in 2 Thess. 2: 3 v. v. schrijft:

"Dat u niemand verleide, want de dag van Christus, d. i. zijn verschijning op de wolken, komt niet, tenzij dat eerst de afval gekomen zij, en dat geopenbaard zij de mensch der zonde, de zoon des verderfs, die zich tegenstelt, en verheft boven alles wat God genaamd wordt, alzo dat hij in den tempel Gods als een god zal zitten, zichzelven verloochende dat hij God is."

En nu wat hem verderhoudt, weet gij, opdat hij geopenbaard worde te zijner eigene tijd. Want de verborgenheid der ongerechtigheid wordt alreeds gevocht. Alleenlijk die hem nu wederhoudt, die zal dit blijven doen, tot hij uit het midden zal weggedaan worden.

En alsdan zal de ongerechtig geopenbaard worden, denwelken de Heere verdoen zal door den geest zijnsmonds, en te niet maken door de verschijning zijner toekomst. Hem, zeg ik, wiens toekomst is naar de werking des Satans, in alle kracht en teekenen en wonderen der leugen, en in alle verleidende der ongerechtigheid in degenen die verloren gaan, daarom dat ze de liefte der Waarheid niet hebben aangenomen, om zalig te worden.

En daarom zal God hun zenden een kracht der dwaling, dat ze de Leugen gelooven zouden. Opdat zij allen veroordeeld worden, die de Waarheid niet geloofd hebben, maar een welbehagen gehad hebben in de ongerechtigheid."

Een gewichtig apostolisch woord, waaruit we voorhandig slechts deze gegevens bijeenzamelen: 1°. Aan de verschijning en volledige openbaring van den Antichrist moet voorafgaan de afval; 2°. hijskens dien afval werkt de Antichrist alleen onder eens gedoopte volken, want een volk dat steeds heidensch bleef, kan niet afvallen; 3°. zijn karakter is, dat hij zich tegenstelt, d. i. het tegengedeel doet van den Christus; 4°. hij kan niet optreden, alvorens de ongerechtigheid van de Leugen tot volkomener ontwikkeling zij gekomen; 5°. op zijn verschijning al zoodanig zal snelheid de wederkomst van den Zoon des menschen volgen; en 6°. zijn optreden zal zijn met teekenen, wonderen en krachten.

Voor al uit de uitdrukking "de mensch der zonde" blijkt op overtuigende wijze, hetgeen reeds uit den aard der zaak volgt, dat de Antichrist niet als geest verschijnt, zal, maar zich zal nestelen in onze menscheijk natuur. Hoe dit te verstaan is, of Satan de menscheijk natuur zelf zal pogen aan te nemen; of wel in een mensch zal sluijen, en in en door dezen mensch heerschen, weten we niet. Dit is ons niet geopenbaard. Doch hoe dit zij, er zal ten slotte een menscheijk verschijning op aarde gezien worden, die de belichaming der zonde zal wezen, in wien Satan zichzelf zal openbaren, en die een schier alles overheerschen invloed op de geesten, en een alles overweldigende macht over de natien en volken zal uitoefenen. Ook ontwaren we, dat de toeg van dien Antichrist zal zijn, om op zijn goddeloos en duivelsche wijze voor de wereld te zijn, wat Christus voor ons was en is en zijn zal op heilige en ontfemende manier. Zoo zullen dan de macht van dezen Antichrist en de macht van Christus tegenover elkander staan. De zonde, de ongerechtigheid, het duivelsche beginsel zal tot volledige ontwikkeling en tot principieele openbaring komen, tot het niet verder kan, niet duivelscher kan worden; en daarop zal het einde volgen, doordien de Christus dezen Antichrist verdoet. De grondgedachte hierbij is alzo, dat Christus dan eerst ten volle

triomfeert, indien hij den Satan nogmaals geheel loslaat en hem de kans biedt, om zijn duivelsche natuur volkomenlijk te openbaren. Nooit moet Satan zeggen kunnen: "Als ik eens vrij ware geweest, en mijn volle kracht had kunnen ontwikkelen, zou ik wel gezegepraald hebben." Die kans krijgt hij. Hij zal losgelaten worden. Hij zal zich in het snijl van zijn macht kunnen vertoonen. En dan juist zal God hem met den adem zijnsmonds verdoen.

Dat er nu in de Heilige Schrift van meerdere Antichristussen gesproken wordt, brengt hierin geen verandering. Johannes zegt metterdaad: "Kinderken, het is de laatste ure, en de Antichrist komt, zoo zijn ook nu vele Antichristussen geworden, waaruit wij bekenen dat het de laatste ure is." De zaak is natuurlijk deze, dat het Satan slechts eenmaal, aan het einde der eeuwen, gelukken zal, werkelijk als de Antichrist op te treden. Maar dit neemt niet weg, dat hij, in zijn hitte drift tegen het Rijk Christi, gedurig beproeft, of zulk optreden hem niet reeds gelukken zou. Te dien einde verleidt hij dan in den loop der eeuwen onderscheidene personen en machten, om tegen het Rijk van Christus op te treden, en een rijk met tegenovergestelde beginselen tegen Christus' rijk over te stellen. De personen nu, die hiertoe dienst doen, en er de hoofdrol bij vervullen, dragen dientengevolge een Antichrist-karakter, zonder daarom de Antichrist zelf te zijn. In dien zin was het dan ook bedoeld, toen men in de eerste eeuw der Reformatie van den Antichrist op den stoel van Rome sprak. Toen namelijk de stoel van Rome alle list gebruikte, om dank zij den steun van den wereldlijken arm, door kerker, pijnbank en schavot, het weer opkomen van het Evangelie der vrije genade tegen te houden, school ook hierin metterdaad een Antichristelijke strekking, die in sommige landen zelfs tot het boze doelde, ook al is ze voor Europa als zoodanig verijld. Veel sterker echter komt zulk een Antichristelijke strekking sedert 1789 in de Fransche Revolutie uit. Doch hierover in een volgend artikel.

Het derde Tegenwoordighe Wee u!

Wec dengenen, die de ongerechtigheid trekken met koorden der ijdelheid, en de sünde als met dikke wagenen! Jesaja 5: 18.

Met Gedacht begon het, uit het gebed werd de Weelde geboren, en nu met zijn derde Wee u steit de profet zich tegen het kind der weelde, genaamd de Lichtminnigheid.

Hoe uit overdueren en brooddronken weelde vanzelf de Lichtminnigheid geboren wordt, kunt ge uit uw eigen ondervinding wel nagaan.

Nu en dan toch naam ook gij wel deel aan een feest of bruilofsfeest. En dat moogt ge, want te Kana in Galilea ging uw Heiland er in voor. Maar hoe dellig en ingetogen het op de bruiloft, die gij beocht, ook toeging, dit hebt ge toch wel gemerkt, dat het er anders toeging dan in het gewone leven. De zorgen had men van zich geest. Er heerschte een meer ontprippingstemming. Ook al meed men opgewondenheid, er heerschte toch een guller, vroolijker toon dan in den gemeenen omgang. De tongen kwamen meer los. Er kwam meer zangklink uit de keel. Geestige zinnen deden opgeld. Komom, ge hebt op zulk een bruiloft meegedeeld open vrijer en blijder voet dan in uw dagelijksch leven, en ge hebt met de overige feestgenooten de sombere, donkere zij van het leven dien avond vergeten, om aan den lichtkant ervan terug te denken.

Maar ook al werd ge daarbij voor zondige uitspatting bewaard, toch ontwaardt ge, thans gekomen, wel, dat ge uren meer of min vreemd waart geworden; dat de gewone rust en kalmte uit u geweken was; en dat de overspanning van zinnen en zenuwen met den gewonen ernst van uw leven niet wel saamging.

Het nam u daarom eenigen tijd, eer ge weer de oude waart, en het gebeurde liet een gevoel bij u na, dat ge toch niet gaarne te dikwils zoo uit de rust en den ernst van uw gewone gemeensamen zondt geraken.

Zulk een bruiloft is goed, maar liet moet een uitzondering blijven.

Elken dag, of ook maar elke week, zulk een bruiloft met te vieren, zoo u onmogelijk zijn.

En toch dat juist is het, waarop het leven te midden van overdueren weelde al spoedig uitloopt.

Die overvloed van spijs en drank en zingenot, die een rustig burger zich slechts een hoogst enkel maal, op zulk een bruilofsfeest, veroorlooft, keert in die kringen der weelde elken middag en elken avond weder.

Ook is de overspannen toon en de luchtartige kwinskag in die kringen geen uitzondering maar regel.

Het geprikkelde, zenuwachtige gevoel, dat na afloop van zulk een bruiloft zelfs huivert, is voor die kringen de al aanhoudende, dagelijksche stemming.

En zoo komt het dan, dat de lichte hartigheid er den stomp bant; dat de zu voor het heilige bot en stomp wordt; dat bestendige opwinding er de personen van zichzelf vervreemdt, en dat de Lichtzinnigheid, straks in spottal uitlaande, een macht wordt, die hen overheerscht, en waaraan ze geen weerstand kunnen bieden.

Dien toestand nu van een in weelde levend mensch, die door de Lichtzinnigheid ten slotte overmand wordt, teekent Jesaja in een kraas beeld.

Ge kunt u immers wel een moedig, krachtig paard voorstellen, dat den kop in de lucht steekend, en niet zonder vluggen zwier, moedig aan den lastwagen trekt. Een paard waar voor in zit en dat vooruit wil, maar . . . dat met koorden en zelen voor den lastwagen is gespannen, en nu niet vooruit kan, of het moet aan die koorden en zelen den wagen meestrekken.

Welnu, aan zulk een paard, zegt de profeet, is zulk een weelderig en overspannen zondard gelijk.

»Wee, den genen die de ongerechtigheid met koorden der ijdelheid, en den zondewagen als met dikke zelen trekken!»

Aldus is de slavernij van deze zonde.

De overspanning gunt geen rust. Als er afspanning door uitputting volgen zou, klopt aanstands de zweepslag van den drijver, die de zondewagen stuurt.

Voort, voort moet het, en voort gaat het. De rijke man heeft te midden der weelde de heerschappij over zijn eigen geest verloren. Ongemerkt heeft de weelde hem koorden, en de brooddronkenheid hem zelen aangelegd.

Hij voelt nog dat de zonde een last is, maar een last als van een wagen dien hij voort moet trekken.

En als het moedige paard trekt hij dien wagen, en geraakt hij met dien zondelast al verder op het pad der zonde.

Er is geen bezinning, er is geen stilstand meer.

En als hij soms in een oogwenk van ontuchtering en van terugkeer van ernst zich los wil rukken, merkt hij maar al te spoedig hoe die koorden te stevig en dien zelen te dik zijn, om ze stuk te rijten.

En zoo draaft hij voort, altoos in overspanning, steeds met den drijver achter zich.

En gelijk eens hij ophield het geld te hebben, omdat het geld hem had, zoo ook is hij het nu niet meer die de weelde heeft, maar de weelde is zijn booze meester geworden.

De straf der zonde is de zonde nagevolgen, en heeft hem van rijk man en weelderig wereldkind slaaf der zonde gemaakt.

En zoo is de ernst des levens voor altijd van hem gevloeden, en is de Lichtzinnigheid de kanter geworden die hem verteert.

En natuurlijk toen kon de spotternij met het heilige niet uitblijven.

Wie nog ernst in zijn ziel omdraagt, leeft nog voor den Almachtigen, en schrijft nog voor den Rechter van levenden en dooden.

Maar de slaaf der Lichtzinnigheid licht niet een schaterlach den heiligen ernst in het aangezicht uit, en roept God tergend toe: »Dat Jehovah zich haast, dat Hij zijn werk bespoedige, opdat wij het zien, en laat vaders de raadslag van den Heilige Israels, dat wij het vernemen!» (vs. 19).

Tot zulk een uitdruken van God en een vernietigen en roekeloos inroepen van het oordeel, komt men wel niet open.

Eerst druppel voor druppel wordt het booze gij in de aderen onzer ziel ingelaten.

De eerste maal het een ander hooren zeggen, en zelf nog half er voor terugdeinzen, maar toch zwijgen.

Een volgend maal reeds die schrik weg, en om zulke spottal ook te geestig ware, medelachen.

Dan ze uitlokken, dat een ander ze nogmaals hooren doe.

Allengs er zelf een enkelen klank van op de lippen nemen, om anderen toejuiching in te oogsten.

Steeds drierste, steeds stouter aan zoo onheilighen drang toegeven.

Ten leste anderen er in voorgaan.

En eindelijk er behagen in schuppen, de jongeren die nog niet zoo ver in het booze waren, uit hun onnoozelheid uitdrijven, hun opzettelijk de ziel vergiftigen, en er welust aan hebben, als een die eerst voor zulk een spottal nog beedde, ten slotte overmand is en nu zelf, eerst meelacht, en dan medoet.

O, Hoeveel jonge mannen zijn er niet, die eerst aan moeders knie het bidden leerden, die van ontzag voor het heilige vervuld waren, en wrak riepen als ze eens spottal hoorden, en die nu in gelagzaal en op sociëit te midden der tafelschuimende spotters neerzitten, en in genietende als die God van hun vader en van hun moeder, voor Wien ze eens zeiven neerknielden, getergd wordt met lastering en met spot wordt gehoort.

Tegen niets heeft daarom 's Heeren volk zoo ernstig te waken, als tegen het steeds dreigend gevaar, dat de demon der Lichtzinnigheid hunselinge in hun eigen kring en in den kring onzer huisgenooten.

Dat poogt die demon te doen door een verleidelijk boek, dat boeiend geschreven is, of door een kennis of vriend, die boeit door zijn verschijning of prettige manier van zich voor te doen.

En als dan zulk een boek ter aluiks gelezen, of wel zulk een spottend jongman met zekere gretigheid wordt aangehoord, dan is het gij reeds bezig te werken, en dringt de booze plage in het bloed in.

Daarom kan er niet genoeg op aangedrongen, dat Christenouders al zulke boeken, ook al hoeten ze *De Gids*, toch uit hun huisgezin bannen, en het bezoek van al zulke verleidelijke vrienden afweren, ook al zijn ze van de familie, en ook al zijn ze overigens nog zoo voorloven en lief.

Al zulke boeken en personen zijn besmet, en ze deelen aan u en aan uw kinderen de besmetting mede, als uw gezin er, anders dan voorbijgaande, mee in aanraking komt.

Vergeet niet, een spotters schuilt ook in uw eigen hart en in het hart van uw kind, en de lust, om aan een koord of zee van den zondewagen te gaan meestrekken, zit ons tot aan onzen dood toe in ons zondig bloed.

Daarom hooren Lichtzinnige boeken en Lichtzinnige *praters* niet in uw huis, en gij hoort niet in hun huizen, en uw kinderen moet ge door geen omgang of uitgaanspartij aan het verkeer in de woning der Lichtzinnigen wennen.

Hebt ge den moed, bezt ge de zeggingskracht, om als ze bij u komen, of gij bij hen zijt, hen aanstands te weerstaan en hun den mond te stoppen, hef dan vrij den slagboom op, maar reken er dan ook op, dat de omgang zeer spoedig uit is.

Zoo streng moet gehandeld, niet omdat we

onszelve heiliger achten dan anderen, maar omdat God gezegd heeft: *Ge van hen uit*, en omdat de zonde in uw eigen hart het gevaar van mede doen zoo groot en zoo ernstig maakt.

Ge uit van Babylon, roept de Heere, en die wereld der Lichtzinnigheid is Babylon.

Wat in die kringen heerscht, is de geest van Belsazar op zijn schitterend festijn, toen ook allen brasten en schaterden en spottten, tot het »Mene, Tekel, Upharsin» in vlammen schrift op den wand verscheen.

Want al is het, dat God heden ten dage de Lichtzinnigen te midden hunner Lichtzinnigheden niet meer op zoo wonderbare wijze verschrikt, eenmaal toch zullen ook zij dat »Mene, Tekel, Upharsin» in de verbijstering der ontzetting, voor zich zien glinsteren.

Niet juist voor hun sterfden.

Zelfs niet altijd op hun sterfden.

Maar zekerlijk en gewis zoudra ze zijn gestorven, als ze hun doffe en ontgliande oogen sulen opendoen in de eeuwigheid.

Amsterdam, 24 Mei 1895.

Ter geruststelling.

Naar het schijnt — plaatsen zijn niet genoemd — worden in een enkele kerk de Gereformeerde eenigszins ontrout, doordien men er de valsche leer verkondigt, alsof alle kinderen die ten Doop gepresenteerd worden, wedergeboren zouden zijn. Een evenzoo in andere kerken, doordien men er aan de meening ingang verschaft, alsof een kind van geloovige ouders tot op den dag van zijn bekeering, feitelijk dezelfde gestalte zou hebben als een kind van Joden, Turken of Heidenen.

Beide deze voorstellingen nu zijn met de waarheid in strijd.

Niemand wordt wedergeboren, tenzij hij uitverkoren zij, en zoo kan er dus ook bij kleine kinderen van geen zaligmakende genade sprake zijn, tenzij die genade hun uit het decreet der verkering vloei.

Het is ter wegneming van dit velerlei misverstand, dat hier een korte verklaring van de zaak sta, opdat men wete wat er van aan zij.

Toen in de 16de eeuw heel de Christenheid nog Roomsche was, beleed men met Rome, dat een klein kindeke wedergeboren werd door den heiligen Doop. Ieder gedoopte was alsoo wedergeboren, en dat zooveel toch verloren gingen, lag daaraan, dat naar Romes leer, een wedergeborene ook weer afvallen en vervallen kon. Daar nu de Doop instrument was van de wedergeboorte, hing de realisering van de wedergeboorte voor geen gering deel aan de daad van den priester, aan de actie van een mensch, en boette men dus haar hoogheilige betekenis in niet geringe mate in.

De Lutherischen bleven ten deele in deze dwaling hangen, en stelden het eveneens voor, alsof er tusschen de wedergeboorte en den Doop zulk een verband bestond, dat zij onder, door of bij den Doop tot stand kwam. Uit dien hoofde loochenden ook de Lutherischen de volharding der heiligen, en leerden dat ze vervallen konden.

Overmits nu de Grieksche kerk in gelijke voorstelling leefde, en ook de Doopers alle volwassene gedoopten voor wedergeboren hielden, verkreeg men dit resultaat, dat heel de Christenheid leerde: Elk gedoopte is wedergeboren. Gedoopt en niet wedergeboren is ondenkbaar.

Hier tegen nu kwamen onze Gereformeerde kerken van meet af in verzet.

Zij hielden staande, dat de genade particulier is, dat zaligmakende genade alleen aan de uitverkorenen ten deel valt, en dat het instorten van deze zaligmakende genade niet aan enig Sacrament hangt, maar in de vrijmacht Gods staat. Altoos met dien verstande, dat een eens begenadigde, zoo hij verkoren was, nooit meer vervallen kan.

Zoo werd het wederbarende werk des Heiligen Geestes van den Doop losgemaakt, met dien verstande, dat er twee werkingen des Geestes uitgingen, de éne buiten alle Sacrament om, om hem de kiem, het zaad des nieuwen levens in te planten, en de andere om voor het bewustzijn van den geloovige de beloften Gods aan den begenadigde te bezegelen.

Hierbij nu rees de vraag, of men, aldus de zaak verstaande, een verkorene en begenadigde, eerst dan zou doopen, als hij tot bewust geloof en bewuste bekeering zou gekomen zijn, of wel dat men hem doopen zou, ook al wist hij er zelf nog niets van. Alzoo niet om wat hij beleed of ervoer, maar alleen op grond van hetgeen God van zijn zijde voor hem was, en over hem beslooten had.

Bij die keuze kozen de Doopers het eerste, maar de Gereformeerden kerken het tweede.

Zij bleven bij den kinderdoop. Dit deden ze uit eerbied voor het werk Gods. Men behoefde niet op het uitkomen van 's menschen geloof te wachten. Niet 's menschen werk, maar Gods Woord en werk moest worden bezegeld.

Doch hoe nu tot klaarheid te komen?

Natuurlijk kwam de Doop evenals het Avondmaal alleen aan de uitverkorenen toe. Bezaten we derhalve een lijst, waarop we zien konden wie al dan niet uitverkoren waren, zoo ware de zaak uitgemaakt. Alleen wie op deze lijst stond, had dan recht op de Sacramenten.

Zoo stond de zaak echter niet.

In het Boek van Gods raadsbesluiten slaat niemand een oog, en ons oordeel, of iemand een begenadigde, een geloovige, een verkorene en een vrijgemaakte, een kind Gods en dus een uitverkorene is, mist (de persoon zelf natuurlijk uitgezonderd) zoowel bij de kleine kinderen als bij de groote menschen alle zekerheid.

Voor het volstrekte oordeel trad daarom het oordeel der Heide, gelijk men dit noemde, in de plaats, en men legde allen nadruk op de leer des Verbonds.

In dat Verbond was als bandeling begrepen al wie zijn geloof beleed en door zijn wan-

del bevestigde; en wat de kleine kinderen aangaat, nam men zijn toevlucht tot de belofte Gods, dat de kinderen der geloovigen voor het zaad gerekend worden.

Dus niet de voorstelling, alsof er in de kerke Christi en in het Verbond Gods geloovigen en ongelovigen, Christenen en Heidenen zouden zijn.

Dat noot.

In de kerke Christi zijn niets dan geloovigen, in het Verbond niets dan bandelingen, en al wat er buiten deze insluit, is hypocriet. D. w. z. is een man die zich als een geloovige voordoot, zonder het te zijn, en de rol van een bandeling speelt, terwijl hij er buiten staat.

Geloovigen en hypocrieten kent onze Catechismus in de vergadering der geloovigen; geloovigen en ongelovigen niet.

Al wat rechtens binnen de grenzen van het Verbond viel, was dus heilig; en, in zoover ook de kleine kinderen er binnen vielen, waren ook zij heilig, en als zodanig van de Turken, Joden en Heidenen onderscheiden.

Tot zoover bleven dan ook alle Gereformeerde kerken eenparig. Zoo oordeelden alle. Maar voor de Gereformeerde kerken van Nederland was de schoone taak weggelegd, om dit punt nog nader uit te werken, en breeder te belijden.

Vergelijk men dan ook de belijdenissen van andere Gereformeerde kerken, met die van onze kerken, dan ontwaart men, hoe veel duidelijker en omstandiger de onze zich hier uitlaten.

Dit was het gevolg van hun strijd met de Wederdoopers; die ook wel elders, maar niet in die mate bestond, en die alleen in onze landen geleerde tolken vond in Philips Dierckx, David Jorissen en Menno Simonz.

Deze mannen zijn het, die toen eerst a Lasco en Maarten Micron, en daarna Guido de Bray en onze verdere theologen genoot hebben, in dit stuk der waarheid dieper in te dringen.

Die Doopers beweerden namelijk, dat de kleine kinderen, hoewel in zonde ontvang, toch niet der verdoemenis onderworpen waren, zoodat, ook indien ze vroeg westervieren, hun onnoozelheid hen redde ten eeuwigden leven.

Hier tegen kwamen onze Gereformeerden met verontwaardiging op. Dat was heel het stuk der zonde ondermijnen. Dat was Gods Woord regelrecht weerspreken. Zoo mocht niet geleeraard worden.

Nee, nee, ook de kleine kinderen waren wederge in zonde ontvangen en geboren en der verdoemenis onderworpen, zoodat ze niet ten leven konden komen, tenzij ze wedergeboren werden door den Heiligen Geest.

Goed, antwoordden nu de Doopers, maar hoe stelt ge het dan met die duizenden en tienduizenden kinderen, die vroeg westervieren, eer ze tot jaren van onderscheid komen, voor zoover ze uitverkoren zijn?

En die vraag nu heeft eerst Calvijn, en na hem onze Nederlandsche godgeleerden, schier eenparig tot het antwoord geleid, dat God de Heere machtig is het zaad des eeuwigden levens door de verborgen werking des Heiligen Geestes ook in het kleinste kind in de wieg of aan moeders borst te doen indalen.

Later hebben de Arminianen deze zelfde bedenking van de Doopers overgenomen en tegen ons geslingerd, en is er onzerzijds nogmaals hetzelfde op geantwoord.

Hierbij echter kon men niet blijven staan. Waren onze kleine kinderen der verdoemenis deelachtig, en stonden ze in dit opzicht met de kinderen van Heidenen, Turken en Joden op één lijn, hoe konden ze dan tegelijk heilig, en dus van de kinderen van Joden en Turken onderscheiden zijn?

Van een uitwendige Verbondsheiligheid kon hierbij geen sprake zijn, want het heilige in 1 Cor. 7: 14 was niet in Levitischen zin bedoeld, en de beloften des Nieuwen Verbonds waren niet uitwendig, maar geestelijk.

Was dat kleine kindeke verbondeling, dan moest het ook lidmaat van Christus en van zijn gemeente, en erfgenaam des Koninkrijks zijn, en dat was ondenkbaar tenzij God de Heere zelf door een daad van zaligmakende genade het van de kinderen van Heidenen en Turken onderscheiden had.

Natuurlijk gold dit alleen van de uitverkorenen kinderen, alle overige konden later niet anders dan als hypocrieten verkeeren; ze schenen dan zoo, maar waren zoo niet; doch van de verkorenen kinderen moest beleden, dat ze inwendig en alzoo daadwerkelijk een genade bezaten, die ze van de Turken en Heidenen onderscheidde.

Dit nu heeft toen eerst Calvijn, en na hem schier al onze Gereformeerde theologen tot het inzicht gebracht, dat zaad, kiem, wortel, eenerzijds, en boom, bloem, vrucht anderzijds ook op geestelijk gebied moeten onderscheiden worden.

De rede, zoo zeiden ze, is in een pasgeboren kind, maar blijft verborgen en komt eerst later uit. En zoo nu ook is het geloof, de boete, de belijdenis, als vrucht van het nieuwe leven wel naar kiem en vermoogen in het kindeke, maar ge merkt er nog niets van, en eerst bij het opwassen loopt dit nieuwe leven uit.

Of zulk een kindeke een verkorene is of niet, weet de kerk niet. Zij oordeelt dus zelve niet, maar houdt zich aan de Verbondscer en aan de ordinantie Gods. Zoo geeft ze stellig den Doop aan velen aan wie de Doop, omdat ze niet uitverkoren zijn, niet toekomt. Maar dit ligt niet voor haar verantwoord. Zij heeft zich aan den regel des Verbonds te houden, en die regel is, dat de geloovigen niet hun zaad heilig zijn, en dat alzoo de kleine kinderen der geloovigen te beschouwen zijn, als door een geestelijk daad Gods van de kinderen van Joden en Heidenen onderscheiden, zoodat ze, de betekende zaak hebbende, nu ook het teken der zaak moeten ontvangen, en als lidmaten van Christus moeten gedoopt worden.

Aldus is de ontwikkeling van dit leerstuk

met name in onze kerken geweest, en de belijdenis en de formulieren onzer kerk dragen hier het duidelijke keurmerk van.

Intusschen deze belijdenis was natuurlijk alleen vol te houden; zoolang metterdaad de volwassene leden der kerk erkende geloovigen waren, en men door strenge tucht uit de kerk weerde, wie hypocriet bleek te zijn.

Het kind toch van een hypocriet is volstrekt geen zaad der kerk, en aan zulk een kind komt de Doop niet toe.

Vandaar dat deze scherp doorgedachte belijdenis wel stand hield in de eerste tijden, toen de kerk zuiver bleef en de tucht handhaafde, maar wankelen ging zoodra men te kwader ure de Volkskerk er in haalde.

In een Volkskerk is de kinderdoop kortweg leugen, en de voorstelling alsof de kleine kinderen der leden heilig zijn, door en door onwaar.

Dit had dan ook ten gevolge, dat met name sinds 1700 al sterker verzet tegen onze doopformule, tegen de doopwijze, en tegen deze geheele belijdenis opkwam.

In de Volkskerk was dit alles tot een leugen geworden, en de ernstige en geestelijke gestemde lieden, die later op allerlei wijze tegen deze leugen protesteerden, waren in hun volste recht.

Alleen maar wat deze vrome kinderen Gods hadden moeten doen, was niet de leer verzetten naar de valsche leer, maar de kerk zetten naar de ware leer.

Doch dat deed men niet.

Men behield de massale Volkskerk, onderscheidde in die kerk een wereldschen kring van een geestelijken kring, en veranderde nu heel de leer en de belijdenis naar die nieuwe voorstelling.

Dat kon toen niet anders, en eerst toen van leverlee de vrije kerken opkwamen, met de Volkskerk gebroken werd, en de tucht weer aan werd gebonden, kon men tot de aloude belijdenis onzer martelaren terugkeeren.

Doch dan versta men ook wel, dat deze Gereformeerde belijdenis op het stuk van den Doop zeer strenge handhaving van de tucht eischt.

Het moeten kinderkerken van geloovigen zijn, die ten Doop worden gepresenteerd, en om dat waar te maken, moeten die geloovigen niet op zijn zachtst, maar op zijn strengst, zij het ook naar het oordeel der liefde, beoordeeld worden.

Want dit is volkomen waar, dat als men de Gereformeerde belijdenis omtrent het Genadeverbond en den Kinderdoop door laat werken, zonder dat ge Gods Verbond heilig houdt, dan keert de oude ellende weer, en wordt deze uw belijdenis nogmaals een leugen.

Gereformeerde prediking.

X.

Onze pertinente verklaring, dat in de vergadering der geloovigen de Koning bij zijn volk gehoor vraagt en het door den Dienaar des Woords, als zijn ambassadeur, toesprekt, heeft bij wijze van ingezonden stuk een tegenspraak uitgelokt, die, hoe scherp en kras ook, ons toch welkom is.

Ze luidde aldus:

Hooggeachtte Redacteur!

Gelegenheid noch lust heb ik thans, om met een eenigszins uitvoerig schrijven de bezwaren te ontwikkelen, die ik gevoelde bij het lezen van uw 75 en 86 artikel over de »Gereformeerde prediking», en ook U zou dit wellicht ongelegen komen.

Wij mij echter veroorloven, het weinige dat hier volgt, in uw blad neer te stellen.

U hebt, kort samengevat, geschreven, dat de predikatie van den V. D. M. vlak het omgekeerde is van het spreken der kerkleden uit en over Gods Woord, en dat de kerkgangers geen mensch gaan hooren, maar hun Koning.

Ik zou nu bescheiden wenschen te vragen: Waar blijft, bij zulk een voorstelling, het onderscheid tusschen het feilbare menschenwoord (de feilbare uitlegging) en het onfeilbare Koningswoord?

En ten tweede, op welke Schriftplaatsen is de leer gebouwd, dat de eigenlijke, de groote taak van een V. D. M. schuilt in het brengen van de eigen woorden des Konings gedurende enkele uren op den Zondag, in het midden van de vergadering der geloovigen?

Deze leer schijnt zeer gemakkelijk voor het leven van een V. D. M. Immers, alle kritiek over zijn predikatie vervalt dan, want wie zal zich vermeten 's Konings woorden te criticeeren? En met het spreken van den last des Konings, gedurende een paar uren, is de V. D. M. dan zowat van zijne taak af.

Maar de reactie kan dunkt mij niet uitblijven, omdat op deze wijze den geloovigen het Woord eerst ontnomen wordt, om het hun daarna door den mond van den V. D. M. weer toe te vegen, en alzoo (ondanks vele verzachtende bijredenen over toepijng, gebondenheid aan den lastbrief, enz.) het schepsel verheerlijkt wordt boven den Schepper, en een middelbaar gesteld menschen Christus en de bezitters van Zijn Woord (de geloovigen).

Dat een geroepen zending als gezant des Hemels het Woord brengt tot de bedienenden, zal geen Gereformeerde tegenspreken. Maar hoe kan den geloovigen »gehoort» worden wat het fundament van hun geloof, de bron van hun dagelijksch voedsel, het tegeluis van hun wapenen, de apothek voor hun geneesmiddelen, het richtsnoer voor hun besittingen is?

Werd de aan van Ef. 4: 11 niet tot zijn recht gebruikt, door de schoone en verheven taak van een V. D. M. op te vatten als de roeping om de geloovigen te dienen met de vruchten van hun Schriftstudie — zonder dat men alles wat zij in de predikatie zeggen, identificeert met het Woord Gods?

In art. 7 van onze Belijdenis staat, ik behoeft het u waarschijnlijk niet te herinneren, dat de geschriften van geene menschen, hoe heilig ook, vergeleken mogen worden bij de Goddelijke geschriften, maar is de geschreven preek hiervan uitgezonderd? Dan kan toch niet.

In Zondag 7. H. C. wordt geleerd, dat de Heere door het Evangelie het geloof in het hart werkt, niet door de prediking van het Evangelie, nadat dit eenmaal ontvangen is.

Steven wij nu zelfs de Roomschen op hun pad niet voorbij, als wij elkaar aanpraten, dat

wij slechts eens in de week, op Zondag en dan zeker en met gezag, de stem des Konings hooren?

Waar de kerkrechtelijke theorie tegenwoordig heengaat, — ik weet het waarlijk niet.

Met beleefden dank voor de opmerking

Uw Dns. Dns.

G.

M, 13 Mei 1895.

Dit schrijven trok ons daarom aan, omdat er ernst in spreekt.

Deze klagende broeder wil, dat het in Gods huis waarheid en meenens zal zijn.

Is de Bediening des Woords een spreken van den Koning tot zijn volk, laat dit dan ook uitkomen, en die indruk van heel de predikatie door de gemeente worden weggedragen.

Dien indruk nu ontvangt de kerkgaande gemeente doorgaans niet. En ook deze broeder schijnt onder de predikatie des Woords weinig anders te hebben vernomen, dan zeker stichtelijk woord, gelijk ook iemand buiten het ambt dit evengoed kon geven.

De pretentie van ambassadeur des Konings te zijn, en zulk een predikatie passen alzoo niet op elkander.

De wijn is niet naar het etiket, en het etiket is naar den wijn niet.

Dit geeft iets leugenachtigs, en hiertegen komt hij met al den ernst zijner ziel op.

Hoe nu dezen broeder te overtuigen?

Ons dunkt het best zoo, dat we eerst elk vermoeden bij hem bannen, alsof de door ons gegeven voorstelling eene verzinnig onzerzijds, een spiksplinternieuwe vinding van de Heraut zou zijn.

Zij er daarom aan herinnerd, hoe de voorstelling, dat de Dienaar des Woords een ambassadeur Christi is, officieel aldus door onze kerken is gegeven, en de eeuwen door stand hield.

Zij is er in de tweede plaats op gewezen, hoe de Gereformeerde kerken in den Catechismus over de Sleutelen des Hemelsrijks deze voorstelling zelfs tot een bestanddeel van der kerken belijdenis maakten.

Zij voorts opgemerkt, dat de Heraut pas begon met dit punt toe te lichten, en dat het alzoo misschien doeltreffender ware geweest, indien deze broeder ons eerst had laten uitspreken, waardoor zijn bezwaren vanzelf zouden ondervangen zijn.

En eindelijk zij er nadruk op gelegd, hoe niets zozeer als de tegenovergestelde voorstelling de prediking ontzenuwt, de predikatie ontzield heeft, tot dat metterdaad ten slotte de Dienaar des Woords geen ander hoogoor besef had, dan dat hij over dit of dat punt, over dezen of dien tekst nu zoo zijn gedachten eens voor de gemeente ging uitstellen.

Deze geheele eeuw, en zelfs reeds in de laatste helft der vorige eeuw, is de Bediening des Woords daardoor aan haar huster ontkomen.

Haar goud is verdund.

De gemeente had geen besef meer van wat de predikatie eigenlijk zijn moest, en de Dienaren dreven met dezelfde dwaling af.

Eerst in de tweede helft dezer eeuw, dank zij ook Kohlbrugges optreden, begon hierin een keer te komen.

En nu komt feitelijk het dilemma hierop neer: Wat wilt ge? Zult ge de Bedienaren des Woords weer laten dalen en zinken, tot er van de Sleutelen des Hemelsrijks niets overblijft? Of wel, zult ge, door nogmaals ingang te geven aan de voorstelling onzer aloude kerken, de prediking verheffen, den prediker opnieuw bezielen, en zoo een betere toekomst voorbereiden?

Dit toch geven we voetstoots toe: De prediking, gelijk ze voor het meerendeel plaats grijpt, beantwoordt aan dat hoog ideale nog volstrekt niet, en de klacht over de ongenoegzame kracht die van de prediking uitgaat, is tamelijk algemeen.

In de 16de en de 17de eeuw was de predikatie zulk een kracht in het nationale leven, dat metterdaad de prediking de algemeene denkbeelden beheerscht, de zeden en gewoonten bevestigde, de nationale roeping tot klaarheid heeft gebracht.

De tegenstanders waren bang voor de predikatie, omdat ze wel wisten, hoe, waar de predikatie doorging, het volk voor de vrees Gods werd gewonnen.

Thans is dit slechts ten deele waar.

Er is nog wel stichting, er is wel waarheidsontvouting, er is wel onderwijzing, maar van een geestelijke kracht, die als een stoomboor door alles heenboort, ontwaart men zoo weinig.

Er is wel werking, maar de ware stuwkracht zit er niet achter.

En dit nu is juist daaraan te wijten, dat zoo menig prediker als een vermaner onder de broederen optreedt, en dat de ambassadeur van Christus zoo veelzins schillen blijft.

We wezen er meermalen op, als de president van een rechtbank, onder vrienden zijnde, van een diefstal hoort, en hierover aan tafel zijn verontwaardiging lucht, en zegt dat men die schelmen minstens vijf jaar moest geven, dan is en blijft dat zoo zijn opinie, die met uw opinie of met andere opinie, in gezag gelijk staat.

Maar als nu diezelfde man een maand later als president in de rechtbank zit, en diezelfde dief komt voor, en de rechter zegt nu ten slotte: Gij hebt vijf jaar — dan is het wel dezelfde man, en dezelfde dief, en dezelfde straf, maar nu als omnis in den Naam des Heeren, door de Overheid, die Gods dienare is, uitgesproken.

En zoo ook is het hier.

Een Dienaar des Woords kan in een gezelschap precies